

PRINÁŠAME INŠPIRUJÚCE PRÍKLADY, KTORÉ PREDSTAVUJÚ UNIKÁTNE PRÍRODNÉ, KULTÚRNE, HISTORICKÉ, TRADIČNÉ A RELIGIÓZNE HODNOTY, KTORÉ SÚ V SYMBIÓZE S UDRŽATEĽNÝM A ZODPOVEDNÝM CESTOVNÝM RUCHOM, S HODNOTAMI PRÍRODNÉHO BOHATSTVA A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA A S ROZVOJOVÝMI AKTIVITAMI.

Najdlhšia panoramatická lanovka na svete

Rekreačná oblasť Zlatibor sa nachádza v západnom Srbsku, na ploche 300 km², v historickej pohraničnej oblasti medzi Raškom, Hercegovinou a Bosnou, v nadmorskej výške niečo cez 1 000 m n. m. Jeho najvyšší vrch Tornik má nadmorskú výšku 1 496 m.

Zlatibor je turistickým a liečebným strediskom, ktoré sa vyznačuje chladnejším horským podnebím, čistým vzduchom, dlhými obdobiami slnečného svitu v lete a vysokou snehovou pokrývkou v zime. Prijemné horské prostredie dopĺňa priaznivá mikroklima, v ktorej sa horský a morský vzduch miešajú, čo robí z tejto lokality ideálne klimatické liečebné stredisko. Vďaka geografickej konfigurácii a dobrej mikroklimu, ktorá zahŕňa miernu intenzitu vetra, je Zlatibor jednou z najvhodnejších lokalít na paragliding v Srbsku. Obľúbený je najmä južný svah Tornika.

Turistická éra na Zlatibore oficiálne začala 20. augusta 1893, kedy sa srbský kráľ Aleksandar Obrenović po iniciatíve miestnych hotelierov rozhodol založiť liečebný dom. Na jeho počesť bola na mieste, kde obedoval, postavená fontána s názvom Kráľova voda (*Kraljeva Voda*).

V súčasnosti sa v Zlatibore a jeho okolí nachádzajú moderné hotely, rekreačné strediská, chaty, bufety, stravovacie zariadenia (Obr. 1), športoviská a lyžiarske trate.

Obr. 1 Z dreva postavené stravovacie zariadenie

Zdroj: O. Slobodníková

Názov Zlatibor je vytvorený z dvoch srbských slov: „zlatni“, znamená zlatý a „bor“ je borovica. V srbštine ide teda o zlatiboricu, poddruh borovice lesnej, ktorá sa tu vyskytuje. Úžasné pohľady na zvlnené horské svahy pokryté zlatými borovicami, upútajú pozornosť každého návštevníka (Obr. 2).

Obr. 2 Pohľad do údolia

Zdroj: O. Slobodníková

Zlatibor má niekoľko svetových naj.

1. Centrum mesta Zlatibor (nachádza sa v nadmorskej výške 1 000 m n. m) spája s lyžiarskym strediskom Tornik (1 496 m n. m.) **najdlhšia** panoramatická lanovka na svete Gold Gondola Zlatibor s dĺžkou 9 km. Túto dĺžku prejde za necelú polhodinku. Do prevádzky bola spustená 14. januára 2021.
2. Je to **najmodernejšia** kabínková lanovka, má 55 kabínok (gondol) s desiatimi miestami na sedenie a aj na bicykle. Za hodinu prepraví okolo 600 osôb.
3. Trasa tejto panoramatickej lanovky vedie **ponad umelú vodnú nádrž Ribnica**, pričom výhľad z kabínky na všetky svetové strany je nezabudnuteľný.
4. Kompletná inštalácia tejto kabínkovej lanovky bola vykonaná v spolupráci s francúzskym výrobcou lanoviek a vlekov POMA v súlade s **najvyššími štandardmi ochrany životného prostredia**.
5. Projekt výstavby je v súlade so snahou mestečka Čajetina (*Cajetina*) stať sa **prvým ekologickým mestečkom** v Srbsku.

Trasa tejto panoramatickej kabínkovej lanovky vedie ponad rôznorodý reliéf – urbánny, rurálny i horský. Tiež vedie ponad umelú vodnú nádrž Ribnica, ktorú vybudovali v r. 1947 prehradením rieky Obudovica. Domáci nazývajú túto nádrž „jezero Ribnica“ (Obr. 3).

Obr. 3 Gold Gondola Zlatibor nad jazerom Ribnica

Zdroj: O. Slobodníková

Rekreačné stredisko Zlatibor sa nachádza v **Prírodnom parku Zlatibor**, ktorého rozloha je takmer 42 ha, pričom 56 % z tejto rozlohy je v súkromnom vlastníctve a 43 % patrí štátu.

V tomto prírodnom parku sa nachádza okolo tisíc druhov rastlín. Prevládajúcu vegetáciu tvoria pôvodné lesy borovice čiernej s prímiesou borovice lesnej. Rastú tu liečivé byliny (napr. tymián obyčajný, rebríček obyčajný a horec žltý), z lesných plodov černice, čučoriedky a jahody. Žijú tu obojživelníky, plazy, asi 155 druhov vtákov a 38 druhov cicavcov medzi nimi vlk i medveď.

Pre návštevníkov Prírodného parku Zlatibor sú k dispozícii: lanové dráhy, visuté mosty a visuté siete, tarzanská dráha, pavučinová lanová sieť, cik-cak mosty, trámové mosty, surfboarding a sánkovanie. V druhej časti parku, ktorá je venovaná najmenším návštevníkom a začiatočníkom, je veľa zaujímavých a zábavných aktivít, ako napríklad lezenie na stĺp so špeciálnym vybavením, ktoré zaisťuje maximálnu bezpečnosť. Treťou časťou, ktorá je teraz v máji 2022 vo výstavbe, bude polygón zameraný na rovnováhu a obratnosť vrátane mini dreveného labyrintu s prekážkami, sieťami, lezeckými predmetmi, polenami, kladinami, lezeckou stenou a visutým mostom.

Súčasťou tohto prírodného parku sú tri kultúrne pamiatky a početné prvky architektonického dedičstva. A tak návštevníci okrem prírody navštevujú a obdivujú aj toto vzácne kultúrne bohatstvo ukryté v horách (Obr. 4).

Obr. 4 Kláštor Uvac a kláštor Dubrava – dve významné pamiatky kultúrneho bohatstva

Zdroj: O. Slobodníková

Z hľadiska územného plánovania autori trasy Gold Gondola Zlatibor vzali do úvahy funkčné i priestorové vzťahy medzi urbánnym územím a susedným prírodným územím Zlatiboru, keď naplánovali nástupnú stanicu lanovky priamo v meste Zlatibor, medzistanicu lanovky len 7 km od centra mesta Zlatibor, pri jazere Ribničko, a konečnú stanicu v horskom stredisku Tornik vo výške 1 496 m. (Obr. 5).

Obr. 5 Konečná stanica lanovky na Torniku

Zdroj: O. Slobodníková

Zaujímavosti z pohľadu udržateľného cestovného ruchu:

- ♣ Výstavba lanovky Gold Gondola Zlatibor je príkladom spolupráce a ústretovosti medzi súkromným a štátnym sektorom počas plánovania a výstavby tejto turistickej atrakcie.
- ♣ S výstavbou lanovky prichádza zahraničný (francúzsky) kapitál, prostredníctvom ktorého dochádza k výraznej podpore miestneho rozvoja, miestnej zamestnanosti a miestnej ekonomiky v srbskom turistickom regióne.
- ♣ Podľa územného plánu pri medzistanici jazero Ribničko vyrastie Zlaté mesto – centrum zdravia, oddychu a športovej turistiky, pričom ďalším významným aspektom je skutočnosť, že pri tejto medzistanici sa už nebudú stavať parkoviská, keďže návštevníci a obyvatelia sa k jazeru dostanú lanovkou.
- ♣ Kabínková lanovka ponúka skvelé výlety lyžiarom, návštevníkom, dobrodruhom a všetkým záujemcom o nezabudnuteľný výhľad na Zlatibor a jeho okolie.
- ♣ Najdlhšia panoramatická lanovka na svete robí zo Zlatiboru ešte atraktívnejšiu destináciu nielen pre lyžiarov a horolezcov, ale aj pre turistov, ktorí si chcú jednoducho užiť fantastickú panoramatickú cestu na najvyšší vrch Tornik dostupný lanovkou.
- ♣ Gold Gondola Zlatibor sa postará o ďalšie nové pracovné miesta, rozvoj udržateľného turizmu a miestnej ekonomiky.

Podľa Protokolu o udržateľnom cestovnom ruchu k Rámcovému dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003) udržateľný cestovný ruch zabezpečuje udržateľné využívanie environmentálnych zdrojov, predchádza vzniku hrozieb pre biologickú a krajinnú diverzitu, od ktorej je vnútorne závislý, a minimalizuje nepriaznivé environmentálne, ekologické, kultúrne a sociálne vplyvy; poskytuje príležitosť pre vzdelávanie zvyšujúce poznanie a rešpektovanie prírodných ekosystémov a biologických zdrojov; rešpektuje sociálno-kultúrnu autentickosť hostiteľských komúní, pričom zachováva nimi vytvorené a živé kultúrne dedičstvo a tradičné hodnoty, prispieva k pochopeniu a tolerancii medzi kultúrami, prispieva k zabezpečeniu životaschopných, dlhodobých ekonomických činností, poskytuje sociálno-ekonomické výhody všetkým zainteresovaným, ktoré sú spravodlivo rozdelené vrátane stabilných pracovných a zárobkových príležitostí a sociálnych služieb pre hostiteľské komunity, čím prispieva k zmierňovaniu chudoby.

Názov:	Najdlhšia panoramatická lanovka na svete
Autorka:	© RNDr. Mgr. Oľga Slobodníková, PhD. (SAŽP)
Gestori:	Ministerstvo životného prostredia SR, sekcia ochrany prírody a krajiny, sekcia zahraničných vzťahov a environmentálnej politiky MŽP SR
Jazyková korektúra:	Mgr. Alena Kostúriková (SAŽP)
Grafika:	Stanislav Hupian (SAŽP)
Vydavateľ:	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky a Slovenská agentúra životného prostredia
Rok vydania:	2022